

TRIBUNA

REDACȚIA
Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL
un an 20 cor.
jumătate an .. 10 "
1 lună 2 "

de Duminică pe an 4
coroane.

ntu România și America
10 coroane.

ntu România și străinătate
merii de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE
e un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

La America...

(e.) Scene, care te turbură de durere și
i dau materie de gândit, se petrec în anii
în urmă pe la garile căilor ferate din țara
oastră.

N'ai decât să călătorești în părțile Si-
siului, ale Sebeșului, ori mai jos cătră
Arad și Timișoara, sau în alte părți locuite
de Români, și vei avea ocazie d'a vedea
meseriași și țărani gata de drum, de un
singur drum, peste mări și țări, de unde nici
cine pleacă nu știe când și cum vor mai
veni vre-odată la casele și locurile satului
lăsat...

Vremurile cu viața simplă s'au cam mai
pus. Astăzi, când ne înmulțim mereu, viața
mai complicată, traiul se îngreunează,
măsură dreaptă la împărțirea beneficiilor
se pierde mai mult; zilele din viitorul cel
mai apropiat nu făgăduiesc nici un fel de
șurare, ci după toate semnele greutatea
traiului au să sporească. Aceste greutăți
vor apăsa mai rău, firește, asupra claselor
de jos, *asupra celor săraci și mulți*, printre
care socialismul are să-și recruteze tot mai
multe cetele sale formidabile.

Țăranul nu știe și — până când va ră-
mâne țăran — nu va ști ce sistemă po-
litică reprezintă socialismul, și prin ce fel de
reforme voiesc ei să schimbe stările sociale
de astăzi. Când însă nu mai e țăran, adică:
când și-a pierdut pământul și averea,
atunci începe și românul nostru dela sate
să se intereseze de »suțiliști« și a înțelege fie
din capul lui, fie că i-o spun alții, cum

bunurile pământeste nu sunt împărțite după
dreptate; omul din popor, ajuns odată pro-
letar, nu-și poate lua privirile dela »domnii«,
care lucrează puțin sau nimic, și câștigă
mult, mai mult decât le-ar trebui; în vreme
ce el, veritabilul muncitor, se istovește în
lucru, și n'are din ce să se susțină pe sine
și pe ai săi.

În cotro s'apuce?...

Deoarece »domnii« se pare că acum
n'au vreme d'a se ocupa de treburi țără-
nești — au altceva de făcut — cel nenorocit
lipsit de ajutor, pe lângă toată iubirea
de pământul nașterii, își îndreaptă sufletul
amărât și nevoiaș către domnul *Missler*
dela Brema, cerându-i cu umilință și cu
ultimii bănișori câți are, să-l treacă în lumea
de departe, pe alt pământ, unde-i ziuă albă
și-i frumos, când la noi e noapte întune-
coasă și-i urât... Acolo este scăparea!

Domnul *Missler*, om bun, și-o fi zicând:
»Unde-i norocul, să-mi cădeți pe vapoare
cât mai numeroși!« Și, fără amânare, dă
răspunsul așteptat: să poștească la Brema,
și să sosească sănătos, că toate cele bune
se vor face!...

De obicei pleacă dintr'un sat mai mulți de-
odată; aproape toți sunt tineri, bine înche-
iați, sănătoși și frumoși, în haine nemțești,
unii cu căciuli de marinari, de stai să nu-i
cunoști că-s Români... Dar ai observat pe
cei-ce-i însoțesc, cum stau în apropiere de
peronul gării. Atunci ști, că sunt Români,
și ți-i milă de ei. Satul întreg a eșit să-și
ia bun rămas dela părinți și feciori, cari se
înstrăinează de bună voie. Plânsete și jălanie
strașnică... Trenul, care se oprește abea două

minute, se pune iarăși în mișcare... Capetele
celor rămași se descoper, țipete de femei și
copii se desfac din mulțime, mâni de bă-
trâni slăbiți se întind și tremură spre va-
goanele, ce lunecă tot mai repede, până-ce
trenul se pierde încetșor în depărtarea fără
margini.

A combate pe bieții nenorociți, când îi
vezi înroșiți ca focul ori palizi de emoțiune,
ar fi absurd. Vorbelor tale, să le potrivești
cum vei ști mai desăvârșit, emigrantul le
opune imediat fapte, și te desarmează.

Sfaturi d'a nu merge la America, d'a nu
se expune primejdiilor, și alte sfaturi nega-
tive, nu pot să oprească pe oameni în drum,
ba nici chiar să reducă numărul viitorilor
emigranți. Cauza de căpetenie a emigrării
este aceeași cauză, care produce numărul
considerabil al cauzelor de moarte în clasa
de jos a poporului, adică: lipsa unui nu-
tremânt îndestulător.

Emigrantul nu exagerează, când între alte
nevoi ți-se plânge, că el n'a ajuns să vadă
pe masă o bucățică de carne, decât din Cră-
ciun în Paști, și din Paști în Crăciun, —
ori nici atunci...

Vorba este, ce putem și ce trebuie să pu-
nem la cale, întâi, *pentru a nu pierde* pe cei
ce-și părăsesc satele, plecând la America.
Al doilea, *pentru a smulge din mizerie pe
cei rămași acasă* ce este de făcut?

Privitor la punctul dintâi: autoritățile bi-
sericești române din patrie se vor preocupa
și mai departe de soarta creștinilor noștri
stabiliți pe timp mai lung ori mai scurt în
America, trimițându-le persoane capabile, care
să știe purtă grijă de ei cu vorba și cu fapta

Din psihologia premierelor.

— Convoabiri despre teatru. —

De Horia Petra-Petrescu.

Am amintit în articolul trecut despre trei lu-
ruri, cari trebuie să le ocolească adevăratul scri-
tor dramatic: monoloage lungi, descrierile obo-
itoare și exuberanța vorbelor de spirit. Fiindcă
vorbesc, în special, despre premiere și psiholo-
gia lor, încă vre-o câteva amănunte.

Dacă vrei să-ți asiguri loc de frunte în viața
teatrală de acuma, alegeți, scriitorul dramatic,
o clasă a societății, în contra căreia tună și ful-
geră după dragă voia ta. Fii sigur, că lumea va
alerga ca nebună. Asta e la modă în ziua de
astăzi. Domnul Ibsen nu și-ar fi scris de sigur
piesele sociale, dacă ar fi știut, că va forma cu-
rentul ăsta plin de vorbărie seacă.

Azi avem piese antimilitare, anticlericale, anti-
udecătorești, antifeministe, antidueliste și încă
vre-o câtevazeci de antiiste. E timpul când viața
socială se reflectează poate cu mai multă tărie
decât ori când pe scenă.

Un păcat mare rezultă din toate astea.
Publicul e tirat cu forța pe terenul principiilor
dale din viața zilnică, *cu prea multă inversunare*
și astfel se risipește întreagă obiectivitatea, care
e recer la judecarea unei adevărate opere de
artă.

Timp de doi ani de zile una din cele mai des
ucate piese a fost drama »Călugării din St.
Bernhard« (Die Brüder von St. Bernhard) de
Ohorn. Știți pentru ce? Intreagă piesa e îndrep-
tă în contra vieții din mânăstiri. Trebuie să cu-

noașteți agitația din întreagă presa vieneză și străină,
să cetiți viața autorului, care fusese călugăr și
și își lapadă rasa de dragul vieții, să aveți cunoș-
tință despre idioatele piedeci puse de cenzura
austriacă — ca pupăză pe colac — ca să vă pu-
teți da seama despre vilva, care a trebuit să pro-
ducă piesa lui Ohorn.

Și dacă ar avea drama aceasta calități literare,
nu ți-ar fi ciudă, de ce aleargă lumea ca nebună
și astăzi să o vadă. Dar o alergare nebună după
efecte — din aceasta se compune întreagă ma-
șinaria piesei. Cu săptămâni înainte era vândut
fie-care locșor din »Volkstheater«.

Stagiunea începuse rău, cu vre-o câteva po-
ticipiri povestitoare de desastru. Și de-o dată o
piesă despre care se vorbește. Catolicii dreptre-
dincioși au protestat, gazetele din Viena scrise
de perciuștii liberi cugetători au răspuns in-
desat, s'au făcut demonstrații pro și contra, în
teatru și pe stradă și astfel — punga directo-
rului a devenit plină-plinuță. Intreg anul nu ve-
deai pe afiș altceva decât piesa dlui Ohorn, la
care socialistii aplaudă frenetic de câte ori no-
vicele din mânăstire își descarcă ura în contra
spiritului din mânăstiri.

Sau vreți alt teren? Descărcați-vă fulgerile în
capul armatei, a judecătorilor nedrepti, a profe-
sorilor neesperți. Veți avea premiere de toată
frumusețea. De sunteți împrietiniți cu ziaristii
conducători ai gustului public, destăinuți-le amă-
nunte, chițibușuri ridicole; despre mobiliatura
din actul I, despre cea din al II-lea, despre dia-
mantele, pe cari le va purta eroina în actul când
moare, despre o păruială la proba generală și
alte multe de pănura aceasta — fiți siguri de

succese »strălucite«. Pe câți nu i-au scos astfel
ziariștii cu forța la lumina zilei.

Astfel se abuzează de paciența adevăratului
public în Paris și în Berlin, astfel în Viena. Cu
astfel de tam-tam e întovărășită fiecare piesă a
lui Sardou, spre pildă.

Alt factor important sunt actorii. De dragul ac-
torilor mari faci de multe ori concesii simțitoare
autorului dramatic. O singură prezență de spirit
a Dusei, un singur gest, o singură vorbă sal-
vează o situație penibilă. Ți-e rușine să pro-
testezi.

Am asistat zilele trecute la o reprezentație a
Eleonorei Duse. Se juca o piesă de autorul »Vieții
lui Isus«, *Ernest Renan*, »L'abessa de Jouarre«.
O dramă psihologică-filozofică. Timpul revoluți-
unei franceze, când ghilotina și săcurea își joacă
mendrele. Drama suferă de acțiune. Eroii filozo-
fează. Într'un act întreg starița și fostul ei iubit
aduc argumente pro și contra dreptului de a iubi.
Oamenii ăștia se vedea, că sunt îmbibați cu Plato.

Și totuși piesa n'a căzut. N'a căzut fiindcă a
înviat-o din morți Eleonora Duse, incompara-
bila artistă — cea mai mare artistă dramatică,
care trăește astăzi.

Punctele și virgulele și semnele întrebării le-a
întovărășit cu o mimică, cu o bogăție de nuan-
țare, încât publicul nu vedea, nu putea să vadă,
lămurit greșelile piesei.

De aceea ți se întâmplă des să te extasiezi de
o piesă, când o vezi pentru prima oară. Pleci
câte casă, te odihnești, a doua zi cauți să-ți dai
seamă despre valoarea piesei, despre calitățile ei.
Stai ca năuc. Ți-au dispărut toate frumusețile ca
un pumn de țărăna printre degete.

și astfel să fie păstrați neamului și bisericii din care fac parte.

Aceleași autorități bisericesti ar trebui să dispună, dacă n'au dispus, ca preoții să poarte un *registru*, din care să fie evident: cine a plecat din comună? câți au plecat? când și unde? Cât au stat, s'au când au venit earăși acasă? Care sunt rezultatele economice bune și rele în urma emigrărilor?... Și alte date de interes.

Preotul, afară de aceasta, și fără să aștepte poruncă dela superiori, își va câștiga informațiuni exacte, să știe da instrucțiuni necesare aceloră dintre parochieni, cari cu ori-ce preț voiesc să plece, ca să-și caute existența în alte țări, — de unde probabil cei mai mulți se vor întoarce după câți-va ani de zile.

Al doilea punct — a smulge din mizerie pe cei rămași acasă — reclamă o muncă stăruitoare și foarte grea. Mijloacele de tămăduire nu zac în mâinile particularilor, ori cât ar fi de bogați și de cumiți. Aici sunt hotărâtori alți factori, mai mari și mai puternici, — și înainte de toate e hotărâtoare o școală rațională, potrivită necesităților țărănești, ear după aceea *însoțiri economice* pe sate, cât mai curând și pretutindenea, unde-s cu putință.

Poate nimic nu-i lipsește poporului nostru mai mult, decât duhul de însoțire. Din acest punct de vedere s'ar putea lucra ceva și în despărțămintele »Asociațiunii«, ținând conferențe, care să corespundă scopului măreț.

Și dacă n'avem mijloace de tămăduire grabnică, vom avea totuși puteri de-ajuns pentru a contribui în câtva la reducerea mizeriei din sate. Cu ocazia conferențelor amintite mai sus, precum și la adunările celorlalte societăți culturale, — și în considerare că un *nutremânt indestulător* și rațional este o întrebare de existență pentru poporul întreg, și în considerare că clasele mai de jos se jăluiesc de prețurile urcate ale unor alimente, în deosebi ale cărnii, — igienisții nostri au cel mai bun prilej de a împărți sfaturi bune și pozitive. Vor expune

pe seama țăranilor și meseriașilor toate substanțele vegetale și animale, care se pot alege cu succes pentru întreținerea corpului omenesc, substanțe care pot înlocui foarte bine nutrirea cu carnea scumpă, peste măsură de scumpă; de altă parte, aceiași igienisți vor desfășura pe seama celor din clasa cultă, pe seama oamenilor bine situați, un tablou fidel și interesant, cum o nutriție prea îmbelșugată, o masă pe care zilnic se resfață rasolul și friptura în variate preparațiuni, dispune corpul pentru primirea unor boale serioase și costisitoare, și cum o cumpătare inteligentă ni-ar aduce un *dublu* folos... Iată un cerc de lucrare, și iată câte-va subiecte cu totul actuale și de mare interes. Prin urmare, la lucru!

Călătoria ministrului de externe. Aehrenthal Luni seara a călătorit din Petersburg la Berlin, unde a sosit azi (Mercuri). Va ține consiliu cu cancelarul Bülow și cu conzulul Szögyény-Marich, care a plecat din Viena.

Iarăși vacanță. Ni-se telegrafează: Dieta va ține azi o scurtă ședință, în care se vor ceti a treia oară proiectele votate ieri. Dieta va lua apoi din nou *vacanță de o săptămână*, în intervalul căreia comisiunile vor termina cu dezbaterile la 26 a lunei curente.

Călătoria lui Wekerle la Viena. Ministrul-prezident va pleca în 18 a lunei acesteia la Viena și va lua parte la conferința economică a reuniunii din Europa mediterană.

Din Dietă.

— Urmare la ședința dela 13 c. —

Nepăsarea și indiferentismul deputaților majorității pentru dezbaterile camerei continuă.

Ea este direct scandaloasă. Trei zeci de deputați au azistat la ședința de azi. O nepăsare atât de mare nu mai poate fi justificată prin caracterul prea special și puțin însemnat al proiectelor din chestiune.

Cu toate acestea ședințele nu s-ar putea numi fără nici un interes. Se ivesc adesea fenomene cari aruncă o lumină ciudată asupra stărilor din sânul majorității. Așa, astăzi majoritatea camerei a jucat guvernului și în special lui Kossuth o festă, mică dar totuși neplăcută.

La discuție se află proiectul de lege pentru controlul măsurilor și greutateților.

Ballagi Aladár și *Riccardo Zanella* cer privilegii de supt vigoarea legii, unul pentru capitală, al doilea pentru Fiume. Guvernul declară prin secretarul de stat Szterényi că adoptă amendamentele. La votare, partidul constituțional, popular și o parte a partidului kossuthist votează *contra* și amendamentul *se respinge, deși guvernul îl susține*.

Eri un amendament a fost respins prin neglijența camerei. Azi era să fie respins un amendament al lui Lázár Pál prin neglijența de seamă a președintelui, care greșise la număratoarea voturilor. *S-a votat* a doua oară și atunci s'a constatat majoritatea *pentru amendament*. Semnele vremii.

După pauze s-a »discutat«, adică s'a primit fără nici o discuție proiectul de lege privitor la statistica comercială externă.

SITUAȚIA.

Conferința partidului kossuthist

Încă un glas de nemulțămire în sânul acestui partid. Ele au devenit aproape zilnice. Se pare că membrii lui au început să fie tot mai mult muștrați de glasul cugetului lor kossuthist, care a fost înăbușat prin intrarea lor într'un guvern independent fără independență.

Intr'o conferință a partidului, ținută aseară elementele nemulțămite par a fi profitat de absența lui Apponyi și a președintelui Kossuth.

Când pisica nu-i acasă...

Prezidează *Barabás Béla*.

Hédervári Lehel spune că lipsește contactul și conexiunile necesare între partid

De aceea, autorul dramatic, dacă vrei să ai o premieră strălucită, fă cunoștință cu o Duse sau cu o artistă de talia ei și ai câștigat jumătate din succesul plănuț.

Mai bine este dacă îți poți umplea sala întregă cu rudeni și cunoscuți. Aici nu-i vorbă, merge mai greu. Trebuie să ai parale multe și nici asta nu-ți ajută: nu vei putea face serie cu cunoscuții și rudeniile tale. Dela un timp se vor scandaliza și oamenii aștia de ai scris un spanac. O galerie plină totuși vei putea face la premieră.

Am văzut-o și eu. Aplaudă lumea ca nebună. Piesa era slabă, ca o poezie de Radu Rosetti. M'am îndreptat spre vecina mea și am întrebato de ce aplaudă cu atâta entuziasm. »E profesorul nostru de franceză«.

— »Cum, întreg internatul e aici?«

— »Firește. Nu vezi?... și mi-s'a suit părul'n cap — patru rânduri întregi erau pline stup de »domnișoare« entuziasmulate la nemurire de ce a scris profesorul lor, un finăr curățel, cu complimente elegante, învățate înaintea oglinzii.

Firește, există public și public. Nu te înfățișezi într'aceiași ținută la Burgtheater ca la Josephstädtertheater. Ce place aici, dincolo e batjocurit.

La noi?

La noi toate sunt premiere. Abea numai Zaharie Bărsan ne mai aduce câte o piesă nouă. Și și atunci trebuie să alerge și să întrebe de zece ori pe casier de rezultatul vânzării biletelor.

Țin minte cât voiu trăi o »premieră« de-a noastră. Eram într'un oraș, la noi. (Nomina sunt

odiosa!) Se jucă... »Sâmbăta morților«, traducerea dramei lui Raupach »Der Müller und sein Kind«, o piesă »mișcătoare«, cu lacrimi, cu moarte de om. O cunosc toți, cari au trăit în oraș mare. De ziua morților se dă în aproape toate teatrele. A devenit un recvizit al scenei.

Public mult, atent, îngăduitor la extrem. Actorii erau diletanți. Nu gândesc — doamne ferește — să le iau în nume de rău nici pășirea lor și nici nobilele lor scopuri, pe cari le știu respectă. Descriu numai ce și cum am văzut.

Actele prime au mai mers cum au mers. În actul penultim însă — piesa e în 5 acte — avea să fie cortegiul morților din anul ce vine — o credință deșartă din Germania.

E în Sâmbăta morților. Viscol, ninsoare, sgârcitul-bolnav voiește să ia un pumn de țărănă de pe un mormânt în puterea nopții — și deodată poarta bisericii se deschide larg și viitorii morți apar într'un cortegiu lung, îmbrăcați în lîntolii albe, cu făclii în mâni, cu fețele palide, ca de strigoi. Și zgârcitul se vede și pe sine în cortegiul acesta.

Nu-i așa, o scenă la care te apucă frigurile!?

Ei bine, publicul meu hohotea de răs. Abea se auzeau gemetele desparate ale morarului. Unde trebuia să fie mai emoționat — în treacăț fie zis, numai emoție artistică nu-ți poate da dl Raupach! — publicul râdea să se tăvălească. Credeam, ca s'a împedecat cine-va pe scenă, că a căzut cu lumină cu tot. Nimic din toate astea. Dar fiecare-și recunoștea câte o rudenie, câte un cunoscut.

— »Ian te uită, ăla-i frate-meu!«

— »Și ăla... Ha, ha, ha... ăla e tata. Uite ce barbă și-a pus...«

— »Veta calcă ca din pod.«

Un vecin inchină cu păharul unei femel mai bătrâne:

— »Să vă trăiască, e frumoasă și așa.«

Și mama se umflă în pene.

Întreaga scenă n'a fost decât o comedie întregă. Chihote, râsete, țâșăituri, sticle desfundate. Am răs și eu din baierile inimei.

Am zis și eu cu vecinul meu: Să vă trăiască.

Nu voiesc să vă mai povestesc de sfârșit. Moartea a fost un chin prea mare și pentru mine. Se chinuia biata eroină de-ți era milă într'adevăr. Dar în sfârșit, când și-a dat sufletul, toți au răsufat mai liniștiți, mesele s'au ridicat și s'a pornit jocul »până'n zorii dimineții«.

Nu vreau să vorbesc pe nimeni de rău. Imi aduc numai aminte și răs și acum.

Asta-i o »premieră« de-a noastră.

Am văzut însă și altele, relativ destul de bune — mă grăbesc a adauge. Vi-se dă ocazie să vedeți și D-Voastră premieră. Citesc despre un turneu a iubitelor noastre Zaharie Bărsan. Va cutreiera din nou orașelele noastre. Sunt foarte curios ce repertoriu duce cu sine.

Alergați, oameni buni, și vă vedeți premierele. Noi avem un mare favor: fiecare piesă din literatură română și din cele străine (ce avem noi adevărată literatură dramatică? Nici cât avem noi cunoaștem!) ne este câte o premieră.

Încep și eu să bat toba cea mare și să invit publicul să între. Trebuie să fie și pentru asta cineva. La noi încă n'au încercat-o mulți.

Viena, Noembrie.

Nota: Piesa lui *Bernhard Shaw* amintită în numărul trecut a fost jucată în New-York și în Londra.

și miniștri, cari reprezintă partidul în cabinet. Este timpul să se constate lucrul acesta, căci în sânul partidului se înmulțesc glasurile de nemulțămire. Nu cred, ca membrii partidului intrați în cabinet să nu-și deosească, că nu vor putea conduce partidul mereu prin porunci și comanda venită de sus. Trebuie să lucreze de acord cu partidul.

Ca o ironie după aceste cuvinte, partidul a primit pe ministrul Kossuth, care venise la sfârșitul conferinței, cu strigăte de *Éljen!*

Conf. rința internațională a direc. țiunilor căilor ferate.

Se știe că în urma unei telegrame care a făcut mult șgomot, conferința aceasta era să nu se ție în Budapesta ci în Dresden. Direcțiunea căilor ferate din țările de jos anunțase pe direcțiunile celorlalte țări, că din cauza grevei căilor ferate din Ungaria, conferința va trebui ținută la Dresden. Ministrul Kossuth protestase în mod foarte energic în plin parlament împotriva acestei știri tendențioase. Acum se anunță că întreaga afacere a fost lămurită și conferința se va ține în Budapesta.

Desbaterile camerei.

Joi dezbaterile camerei vor fi suspendate iarăși pe timp de o săptămână.

— Camera săvârșește o muncă grea și conștiințioasă. Ea nu poate fi învinuită că nu atinge limitele extreme ale posibilității, a zis ministrul președinte, răspunzând interpelării dlui Dr. *Alexandru Vaida*.

Camera face tot ce-i stă prin putință pentru a desminți pe primul-ministru și pentru a adevăra cuvintele deputatului nostru.

Congregația extraordinară a comitatului.

— Raport special. —

Adunarea este cercetată de Unguri. Sunt aproape toți de față, deși la ordinea zilei nu sunt decât 2-3 obiecte de însemnătate absolut mică. Este însă o alegere și aceasta explică marea afluență. Domnii Unguri au venit la poruncă. S'a zis că asta s'a dat mai ales în urmă pățaniei dela ultima congregație, când Românii i-au majorizat cu toate propunerile.

Români sunt puțini de față d-nii *Vasile Goldiș*, dr. *Stefan C. Pop*, deputați, dr. *George Popa*, *Sever Bocu*, *Augustin Beleş*, *A. Boțoc* ș. a.

Fișpanul, contele *Károlyi* deschide congregația la ora 10.

Pune la ordinea zilei imediat alegerea comisiunii administrative.

Pe ținuturile cari se împart de către funcționari sunt 5 nume ungurești. Cei dela cârmă au ținut și de astădată să dovedească lipsa lor de condescendență față de Români, neluând în comisiune nici un membru măcar din minoritate.

Românii fiind puțini s'au abținut dela alegere. În chipul acesta a reușit lista oficială cu următoarele persoane: Baron

Bánhidly Antal, *Fábián László*, *Henrich Sándor*, *Verzár Márton*, conte *Zselensky Robert*. Ședința continuă.

Alegerile comunale din Budweis.

Nici un popor, poate, n'a lucrat așa de consecvent, atât de energic, cu atâta îndărătnicie cumplită, fanatică pentru cucerirea teritoriului său de limbă, pentru curățirea lui de ori ce stăpâni străini, ca Cehii. Acum vre-o 40-50 de ani teritoriul cehesc al Boemiei semăna, sub raportul național, cu teritoriul românesc al Ungariei. Cehii erau un popor de țărani, de agricultori cari împoporau satele, în vreme ce toate orașele, toată administrația, puterea politică era în mâinile Nemților. Prin faptul acesta Boemia avea un fals lustru nemțesc, întocmai cum Bănatul, Ardealul etc. pentru străini fac impresia unor ținuturi ungurești prin caracterul unguresc al orașelor și administrațiilor publice.

Dar Cehii au înțeles că dacă vor voi să trăiască și să înainteze ca popor, vor trebui să scuture acest jug politic, cultural, social și economic al străinilor. Ei s'au organizat într'un mod admirabil de consequent, de energic în vederea acestui scop: cucerirea orașelor. Ei și-au creat încetul cu încetul o clasă de mijloc, de meseriași de negustori, de intelectuali, apoi au inundat toate clasele sociale dela muncitorime, dela proletariat până la cele mai înalte funcțiuni ale statului. Încetul cu încetul rezultatele acestei activități, adevărata activitate națională a unui popor, s'a înființat.

Au fost roadele atât de meritate ale unei munci metodice și stăruitoare. Rînd pe rînd orașele germane ale Boemiei cehești au fost cucerite de Cehii. Astăzi numai câteva orașe mai rezistă și duc o luptă al cărei sfârșit nu poate fi îndoios.

Astfel ne vine iarăși știrea că un oraș până acum nemțesc a fost cucerit. După o luptă electorală desnădăjduită care a ținut timp de 4 zile, orașul Budweis, oraș bogat cu o industrie înfloritoare, a căzut în mâinile Cehilor. Timp de 4 zile orașul a fost cuprins ca de friguri. Despoierea scrutiniului a adus un triumf Cehilor.

Lista germană a primit 1914 față de 2010 voturi cehești. Diferență de 96 voturi.

Mulțimea cehească a izbucnit în delir.

Reprezentanții cehi astfel ieșiți din urnă vor lua imediat toate hotărârile și dispozițiile pentru cehizarea caracterului orașului.

Mulțimea a făcut ovațiuni frunțașului Cehilor dr. *Zatku*. I-s'a făcut o retragere cu torțe. Tre-când pe lângă primărie, mulțimea cehească a izbucnit în strigăte:

»Tu casă frumoasă, de-acuma ești a noastră!«

Inconștienți ori șarlatani? Constituind partidul constituțional în comitatul Trencsén, Nagy Ferencz, președintele acestui partid, a zis, că Ungurimea e în primejdie, că slovacii sunt agresivi, prin urmare e chestie de viață ca Ungurimea să se organizeze și să se — apere.

Contele Mikes Zsigmond, noul fișpan al comitatului Brașovului, în vorbirea sa de instalare, a zis și el mai alaltăeri, următoarele:

»Să ne păstrăm puterile pentru cazuri serioase și să nu vă îndoiiți, domnii mei, că în cazuri de acestea voi apăra drepturile Ungurimei expunându-mă personal«.

Și nobilul conte dela Brașov, frontiera de resărit, întocmai așa zice că va apăra Ungurimea, după cum îndeamnă Nagy Ferencz la organizarea luptei de apărare în nordul Ungariei.

Și pretutindeni în Ungaria, patrioții se

organizează pentru lupta de — apărare! Românii, Slovacii și Sârbii sunt cei agresivi, ei nu-i lasă pe bieții patrioți să doarmă în liniște, ei le fac școli pentru a-i desnaționaliza, ei îi scot din slujbe și-i prigonesc pe toate terenurile, lupta de apărare se impune deci! Fără îndoială!

De cât că nu credem să se afle prost care să creadă aceasta.

In cercul electoral Sliaci, abdicând de mandat deputatul Battik Ödön, va fi nouă alegere.

În acest cerc va candida și dr. Ludovic Medveczky, avocat în Zólyom, cu program naționalist.

Scandal în dieta croată.

De două zile în dieta croată se întâmplă scandaluri mari. Nu se face nici o discuție asupra chestiunilor puse la ordinea zilei, căci deputații tuturor partidelor își petrec timpul cu demonstrații, la care ia parte și publicul de pe galerie. Ședința de Marți a fost foarte șgomotoasă. Când deputații coaliționiști au intrat în sală, galeria le-a făcut ovații. Dr. *Elegovici*, starcevician a strigat atunci: »Aceasta e o plăcere făcută de cei mituiți! Coaliția a mituit galeria«. Aceasta observare a produs protestări energice pe băncile coaliției.

Medakovici chiamă la ordine pe deputații gălăgioși, și provoacă galeria să se abțină dela manifestarea plăcerii s'au neplăcerii sale, căci la caz contrar va fi necesitat a goli galeria.

Elegovici e informat din isvor sigur, că două ziare din opoziție au primit 120 de bilete să le împartă între partizanii coaliției.

La aceste vorbe se produce de nou șgomot infernal.

Flahovici roagă pe president să apere partidul starcevician de insultele galeriei.

Între deputații Magdici, rezoluționist și starcevicianul Dr. *Elegovici* se începe a discuție, plină cu vorbe aspre, ce a atras atențiunea întregii diete. Deputații se apostrofau cu cele mai grosolane espresii: nemernic, bandit, înșelător, trădător pe patrie.

Lurkovici (partidul progresit) face interpelare pentru clarificarea proiectului de lege referitor la alegeri.

Elegovici. Aceasta o face numai ca să sunci poporul.

Aceasta întrerupere produce șgomot atât de mare, încât presidentului e nevoit se suspende ședința.

După o pauză mai lungă presidentul redeschizând ședința își exprimă nădejdea, că astfel de scene urite nu se vor repeta.

Magdici și **Elegovici** vorbesc în chesii personale și cest din urmă apostrofează pe Supilo de bandit. Nu se poate descrie șgomotul infernal, ce s'a făcut atunci. Rezoluționistii s'au suit pe bănci și strigau.

— Obrăznicie ne mai pomenită!

Președintele înzadar sună clopoțelul, șgomotul nu încetează, se scoală dela masa prezidială, se apropie de deputați și încearcă să-i împace. Între acestea de pe galerie cineva a strigat:

— Nemernic! Afară cu el!

Nu se mai putea desluși nici un glas. Președintele ordonează ca galeriile să fie deșertate.

Zatluka (cătreci din galerii): Pe voi v'au mituit bine!..

Șgomotul nu încetează. Starcevicianii încep a se certă cu ziaristii.

Abea după aceste incidente s'a putut trece la ordinea zilei.

Înainte de dejun, dacă beai un jumătate de pocal de apă amară

„Jgmándi“ alui Schmidthauer,

stomacul neregulat îi aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil, la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării contra naturii respirării grele, gălbenare, umflarea ficatului și fierii, diabită, vină de aur, podagră reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50; să nu se cunfunde cu alta apă amară.

Libertatea economică și legea industrială.

De dr. U. T. Mihaiu.

II.

3. Fiziocratismul.

Fiziocrații reîntorc dela industrialismul și negoțul escesiv la natură, ei cer desființarea breveturilor și a corporațiilor. Poporul nu e pentru ei un corp comun, ci o sumă de individualități. Protecțiunea se înlocuiește prin concurența liberă. Ministrul celebru care a încercat să realizeze aceste idei liberale și individualiste în o mare operă reformatorică e Turgot. (1774—76) Planul lui Turgot naufragiază, dar revoluțiunea franceză îl realizează la 1789, care declară absoluta libertate economică.

Viața economică se curăță de toate remiștențele canonice și mercantile. Incepe era individualizmului economic și a concurenței libere. Preetablarea dumnezeiască a sistemului canonic și protecțiunea industrială se desființează, toți cetățenii formează o singură mare familie care se bucură de libertate și egalitate în urmărirea intereselor ei. Politica canonică și colbertistă apune, fiziocratismul cucerește lumea.

Fiziocratismul a declarat pe toți oamenii de liberi și egali. Declarația asta a fost însă mai mult un principiu filozofic decât politic. Oamenii nu sunt toți egali, de aceea nu sunt nici toți liberi. Cei tari subjugă pe cei slabi, capitaliștii exploatează pe muncitorii. Conflictul acesta au produs un nou curent care se cheamă socialism. Inventatorul ideilor socialiste e Bazard. (1828).

4. Socialismul.

Definiția istorică a socialismului este: Reacțiunea contra fiziocratismului. După cum e fiziocratismul reacțiunea contra mercantilismului, așa e socialismul reacțiunea contra fiziocratismului. Socialiștii zic: Caracteristica societății de azi e capitalismul. Tendința lui este exploatarea muncii. Lucrătorul nu primește remunerația întreagă a muncii lui, numai un minim de existență. Escedentul muncii îl absoarbe capitalismul. Urmarea fatală e: aglomerarea capitalurilor pe de o parte, aglomerarea sărăciei pe de altă parte. Conflictul acesta se poate delătură numai prin unirea capitalului și a muncii în singură mână, în acea a statului, a statului socialist. Capitalul și munca sunt desmembrate, două tășuri periculoase, în mâna statului formează o foarfecă minunată. De aceea desființarea proprietății individuale și satisfacerea tuturor bunurilor. Numai asta poate duce la fericirea socială.

Am relevat cât permite dimensiunea jurnalului, sistemele economice din trecut până azi. Care din aceste sisteme e cel adevărat? Care e rău? Unde zace adevărul, pe care îl căutăm cu toții?

Intrebarea trebuie pusă altfel. Dacă ar conținea fiecare sistem adevărul, atunci nu ar fi putut să existe atâtea sisteme, după cum nu pot exista mai multe adevăruri.

Dacă ne punem pe punctul de vedere a adevărului, atunci nu vom putea explica un sistem economic și social nici odată. Unicul punct de vedere este interesul. Prin urmare, nu adevărul decide în lume, ci interesul. Așa a fost în trecut, așa va fi în viitor. Toate sistemele au senzual și rădăcina lor profundă în interese. Deacea, să nu ne în-

trebăm, care sistem represintă adevărul, fără ce interese represintă?

Canonistii apărau prin doctrina lor interesele clerului și ale nobilimei. Colbert protejiază industria și reorganizează breslele care începuseră să dejenereze, descoperind în politica asta surse fiscale noi. Tot colbertismul culminează în o fiscalitate genială. Colbert a fost ministrul intim a lui Ludovic XIV, cărui îi trebuiau sume enorme. Fiziocrații în frunte cu Turgot recunosc numai ordinea naturală a lucrurilor, nu cea istorică. Dreptul firesc la plăcerile vieții se deduce din muncă, și munca se poate numai atunci împlini, când individul are libertate deplină, garanția proprietății și când e concurența slobodă. Teoria fiziocrată cugetă numai la persoanele economice tari, care singure se pot susține în turbina concurenței generale. După acea vine Bazard, el cugetă numai la indivizii economice slabi; el descopere clasa a patra, a desmoșteniților și apăsătorilor, în interesul cărora vrea să transforme toată societatea.

Pe alocurea vedem, că interesul e motorul principal a tuturor ideilor, acțiunilor, progreselor. Fără interes ar înceta ori ce fricțiune și viață, totul s'ar profunda în un quietism mortuar.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Noembrie 1906.

Sârbii din Croația au ținut alaltăeri conferință politică în Zimony. Au fost de față și deputatul dietal Dr. Musitzki, precum și Iasa Tomici, director al »Zastavei«. Avocatul Dr. Babici în vorbirea sa a laudat »era nouă«, care — a zis — asupra Croației numai bine poate aduce. Dr. Musitzki a zis că întărirea Croației este un interes al Ungariei.

— **Incontra Slovacilor.** Patrioții din comitatul Trencin s'au organizat Duminecă în partid constituțional. Intre motivele organizării Nagy Ferencz a pus »primejdia slovacă«, împotriva căreia patrioții în viitor numai așa se vor putea apăra cu efect, dacă se vor întruni într'un singur partid, ceea-ce — a zis — poate că se va și face.

— **Zaharie Bârsan la noi.** Artistul nostru dramatic, care în vara trecută a cucerit simpatiile publicului românesc prin reprezentațiile teatrale, date cu concursul trupei sale bine organizate va da în cursul acestei luni o serie nouă de reprezentații, ale căror program e următorul: Sâmbătă 10 și Duminecă 11 Nov. n. în Blaj; Sâmbătă 17 și Duminecă 18 Nov. n. în Sibiu; Miercuri 11 Nov. în Orăștie; Sâmbătă 1, Duminecă 2 și Marți 4 deci în Oravița. Duminecă 9 și Luni 10 Dec. n. Abrud; Sâmbătă 15 și Duminecă 16 Dec. n. în Brașov.

Repertoriul e următorul: »Năpasta«, dramă în 2 acte de Caragiale — »Sluga la doi stăpâni«, comedie în 2 acte, local. de Z. B., — »Mări-oara«, idilă dramatică de Carmen Sylva, — »Instinctul«, dramă în 3 acte, local. de Z. B., — »Intre patru ochi«, comedie într'un act de L. Fulda, trad. de Z. B., — »Marinarul«, dramă într'un act de A. Theuriert, — »Furtuna casnică«, comedie într'un act de P. Ferrier, — »Noapte de Oct.«, scenă dramatică de Alfred de Musset.

Scopul acestui turneu artistic e de-a se aduna suma necesară pentruca dl Bârsan să poată petrece câțva timp în Italia, în trupa marelui actor dramatic Ermete Novelli, spre a se perfecționa și mai mult. Nu ne îndoiim că, având în vedere acest nobil scop, publicul nostru se va grăbi numai a sprijini întreprinderea aceasta, prin plățirea taxei de intrare la reprezentațiuni, dar cei cu dare de mână vor sacrifica din prisosul lor și

oarecari suprataxe despre cari se va face apoi o dare de seamă în publicitate.

— **DI dr. Pușcariu,** noul docente din Cernăuț, și-a ținut prelegerea de inaugurare în fața unui public numeros, distins și ales. În onoarea lui tinerimea a aranjat Marți seara convenire socială, unde au participat numeroși inși. S'au ținut toaste călduroase la adresa dlui dr. Pușcariu.

— **Iarăși asmuțări.** Abia a eșit de sub tipar volumul IV. al »Cărții de aur« și deja foile ungurești, se năpustesc cu o înverșunată ură asupra ei și a autorului, care este T. Păcățeanu. Atrag atențiunea procurorului, zicând, că cartea este de conținut agitatoric și provacă ură contra națiunii maghiare.

Paște murgule!

— **Impăratul Wilhelm** al Germaniei și împărăteasa a sosit Luni în München. La gară făcea gardă de onoare o companie de soldați din regimentul șese. De față era Luidpold prințul regent și alți prinți, ministri și diplomați și alte notabilități. După salutul sărbătorețesc împăratul a plecat la locuința prințului regent. Salonul împăratului a fost ornat cu tablouri toate referitoare la viața lui Friderich.

— **Investigația contra mandatului deputatului naționalist** dela Zorlențulmare, dr. St. Petrovici, va avea loc în zilele de 14—20 Noembrie.

— **Pentru nenorociții din Deda.** M. Sa bunul nostru monarch s'a îndurat prea grațios a dăruî nenorociților din Deda, cărora li-au ars casele, 2000 de coroane. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețeanu a dăruit 300 coroane și a recomandat organelor bisericești să contribuie și ele la alinarea durerilor nenorociților, prin colecte benevole.

— **Dr. Lueger,** primarul Vienei, după știrile mai noi, a trecut peste orice primejdie, întrând într'o reconvașcență sigură, așa că în scurtă vreme va putea să părăsească odaia.

— **Comisia de imunitate** a dietei va ținea azi înainte de prânz la orele 10 ședință, în care se va ocupa cu afacerea de imunitate a deputaților Szkicsák, Jehlicska, Juriga, Vlad și Szentiványi.

— **Cununie.** Dl Niță Popescu ales preot în Toracul-Mare și dsoara Anghelina Dejanu își vor celebra cununia lor bisericească Duminecă în 12/25 Noembrie la oarele 3 după amiază în biserica gr. or. română din Toracul-Mare. Trimitem tinerei părechi sincerile noastre felicitări!

— **Apel!** Ni-se cere publicarea următoarelor șire: Către toți absolvenții din 1906 ai c. III. clerical din Sibiu!

În anul acesta am absolvat cursul III. la seminarul român din Sibiu. Trei ani am auzit noi aici dulcele grai românesc, îmbărbătătoarele cuvinte ale iubiților noștri profesori, cari ca un bun părinte, ne-au dat tot ce au avut mai bun, numai ca să ne luminăm și noi, ca astfel, înarmați cu armele științei și ale moralității, să devenim tot atâtea harnici și devotați lucrători în viața Domnului.

Trei ani ne-am adăpat împreună la nesecatul izvor al învățăturilor evanghelice. Da, trei ani am petrecut împreună și în acești ani am trăit unele din cele mai fericite și mai înălțătoare momente ale vieții noastre. Acest răstimp de 3 ani clipă de clipă, ceas de ceas, zi de zi, aproape pe nesimțite s'a strecurat în noianul veciniei.

Și acum ne-am despărțit unul de altul, împărțindu-ne în cele patru unghiuri ale țării și chiibuzim, încătrău să ne îndreptăm pașii.

Dar înainte de a ne despărți în toate părțile lumii, să ne legăm pe conștiința noastră, că după zece ani de zile, după zece ani de luptă grea față cu valorile zbuciumate ale aceste vieți, să ne întâlnim iarăși în Sibiu, în ziua stului Petru și Pavel — ziua încheierii anului școlar — unde să ne strângem încă odată mâna frățeste și astfel strângându-ne rândurile să căpătăm puteri noi ca cu mai multă putere și abnegațiune să muncim pentru biserică, neamul și patria, din care facem parte. Dragostea m'a îndemnat să Vă adresez apelul de față. Să ne vedem sănătoși peste 10 ani în Sibiu. Felmer, în 7 Nov. 1906. *George Șolea*, cleric absolvent.

— **După grevă — în America.** Impiegații dela tramvaele din capitală, cari în urma grevii au fost scoși din slujbă — sunt 260 — au umblat ieri pe la ministerul de comerț, rugând pe Kossuth ca să-i lase, gratuit sau pe lângă favoruri mari, să plece în America.

— **Mistral despre Alexandri.** Cel mai mare poet din Provence (Francia de sud) bătrânul Mistral, prietenul lui Vasile Alexandri, aflând despre serbătorirea lui Alexandri la Iași, a trimis la Iași următoarea telegramă: »Iau parte cu toate amintirile mele de admirație și prietinie la glori-ficarea lui Vasile Alexandri, marele poet românesc, care a fost în Franța și Provența simpaticul apostol al neamului și limbei voastre, sora limbei noastre! Trăiască România latină!«.

— **Dela Seminarul român din Lipsca.** Ni-se scrie: În ziua de 7 Noiembrie n. s'a ținut prima ședință a seminarului românesc, condus de dl prof. dr. *Gustav Weigand*. Numărul frumos de membrii înscriși, precum și alegerea potrivită a temei — comentarea lui »Harap Alb« a lui Creangă — ne face să sperăm lucrurile cele mai bune dela activitatea acestui seminar, care s'a distins deja în scurtul timp de când există, printr'o muncă și o sârguință escelentă. După cum este obicinuit de ani de zile după prima ședință la seminar, elevii seminarului (român și bulgar) au fost ulterior oaspeții casei dlui Weigand.

Aici, la masa întinsă s'au făcut cunoștințele și s'au pus bazele viitoarelor legături strânse dintre propagatorii științei. Dl *Per Papahagi* a talmăcit în puține cuvinte, în numele studentimeii sentimentele, pe cari le nutrește aceasta pentru seminarii și — în special — pentru dl Weigand. *Prof. Weigand* a mulțumit atingând tot odată și importanța înființării seminarului bulgăresc, despre care a convins, că va aduce servicii reale — în timp apropiat — ambelor națiuni și că va contribui astfel să dispară umbra de neîncredere, care a însoțit înființarea lui. După toate presemnele anul acesta va fi un an mănos la seminarul din Lipsca.

— **N'a mai fi dumă.** O veste, ce însă nu-i confirmată, ne sosește din țara răsvrătirilor. Țarul are de gând, să nu mai dea viață dumei nici odată, căci în dumă el nu vede lucrându-se pentru interesele poporului său.

— **Dr. Ludovich Méhes,** medic de regiment, locuitor în Oravița, din grația M. Sale Regelui nostru, în urma multelor servicii pe terenul sanitar prestate omenimii ca medic, a fost zilele astea decorat cu crucea de aur cu coroană pentru servicii. Il felicită întreg publicul din incidentul acesta, fiindcă știe că a meritat înalta distincție, fiind om activ, conștient, prompt, afabil și foarte marinos. Dumnezeu să-l țină la mulți ani fericiți!

— **In balon.** Din Aix-les-Bains se scrie, că balonul, care a plecat la 11 c. din Milano, la 12 c. a trecut peste Mont-Blanc și a sosit acolo. Balonul s'a urcat până 6000 metri înălțime.

— **Catastrofă.** Din Valparaizo se telegrafează: Un tren ce a plecat spre Nord-Vest, pe care călătoreau emigranți jidani, sârbi și poloni, s'a ciocnit cu un tren de povară. Șase vagoane s'au aprins. Dintre o sută șasezeci și doi de pasageri, *patruzeci au murit.*

— **Greva școlărilor din Posen.** Pe lângă toate asprele dispoziții luate de către guvernul german pentru înăbușirea grevei școlărilor poloni din Posen, și pe lângă toate amenințările și torturile la care sunt espuși, în loc de a se putea pune stavilă, greva ia dimensiuni tot mai mari. Azi sunt în grevă patruzeci de mii de școlari.

— **Melha Armand vine acasă!** Cetitorii noștri își vor aduce aminte, că Melha Armand,

fost conducător al tinerimei maghiare din Pesta a fost eliminat dela universitatea din Budapesta, pentru multe transgresiuni comise. El și-a continuat studiile la Cluj, dar — așa se vede — demerdatul fiul al neamului unguresc nu se simte bine acolo, a înaintat deci o rugare la consiliul universității cerându-i iertare în schimbul făgăduelii, că de aici înainte are să se poarte bine, numai să-l primească iarăși la universitate. Și consiliul a fost milos, l'a iertat, a intervenit pe lângă ministerul de culte, care a nulificat hotărârea consiliului referitoare la eschiderea lui Melha Armand. Poate veni deci acasă și poate iar să facă demonstrații și să necinstească pe superiorii săi.

— **Kuropatkin pescuește.** Ziarul »Evening Standard« din Londra scrie, că Kuropatkin trăiește retras dela viața publică, pe moșia sa aproape de Petersburg. Prietenii îl cercetează des. Timpul liber și-l petrece cu pescuitul sau lucră la memoriile lui.

— **In minele de cărbuni din Niergles și Prades** eri a izbucnit foc, care pe lângă toate dispozițiile luate de către ingineri, încă n'a putut fi localizat.

— **Atentat contra unui general.** Din Petersburg se vestește, că în Irkuck s'a făcut atentat contra lui Rennenkampf. Bomba a explodat dar generalul a scăpat teafăr. Atentatorul a fost prins și dat pe mâna judecătorei.

— **Jaf în războiu.** Din Berlin se scrie, că acolo va apare în curând o carte de cuprins istoric senzațional. E vorba de scrisorile contelui Hatzfeld, care pe vremea războiului cu Franzezii dela 1870—71 era în suita împărătească și core-spondă așa zicând în fiecare zi cu soția sa. În una din epistolele sale descrie jaful dela St. Cloud, palatul somptuos a lui Napoleon.

»Așa se vede — scrie — că tot ce s'a jefuit, s'a împărțit între funcționarii de Curte, cari au expedit acasă căruțe întregi familiilor lor, tot lucruri scumpe. Atitudinea în privința asta a împăratului este ușor de explicat. Lui așa i-s'a prezentat afacerea: St. Cloud fiind proprietate a statului, după regulile războielor, orice lucru aflat acolo aparține domnitorului. Deoarece regele Prusiei (împăratul Germaniei) n'a voit să țină pe seama sa acele comori și lucruri de artă, le-a împărțit între prinți și funcționari«.

— **Pedeapsă cu moarte.** Cetim în »R. B.«: »In Bistrița s'a început sesiunea curții cu jurați Luni în 5 Nov. cu cel mai grav caz, fiind acuzată Nastasia Manlup nasc. Hodea, femeie de 45 de ani din Zagra, că și-a otrăvit bărbatul și a încercat să-și otrăvească pe unicul fecior Nicolae și pe soția acestuia. Acuză e, că în 12 Octomvre 1905, când s'a întors bărbatul Teodor Manlup dela Gherla, acesta a mâncat curechii, care fiind gătit cu otravă, numită în sat floare de omac (aconitum), după suferințe de câteva ceasuri a murit. Fiind înmormântat nu s'a bănuț nimic până în 27 Februarie 1906, când sara feciorul, care după moartea tatălui său se mutase împreună cu soția în casa părintească la mamă-sa, încă a mâncat curechii cu nevastă-sa, dar după 10—15 îm-bucături părăndu-li-se mâncarea amară, s'au lăsat și au eșit afară. Făcându-li-se rău au eșit afară și au bănuț, că mama lor i-a înveninat și pe ei. Văzându-și moartea aproape au grăbit la socrii, ca să le spună ce s'a întâmplat și să fie mărturii, ca să vadă de ce moarte au murit. Intr'aceea s'a adunat lume și venind și un jandarm le-a dat sare în apă caldă de au vomat, mai târziu către dimineață li-s'a făcut mai bine. Jandarmii făcând perchiziție au găsit între paie pe patul Nastasiei Manlup un vas cu ceva buruiene suspecte și o scrisoare dela un fecior de 25 de ani, care era soldat în Bistrița. Nastasia Manlup a fost deținută. Cadavrul lui Teodor Manlup a fost exhumat în Martie, iar părți din stomac și din intestine s'au

trimis la chimistul legist din Budapesta. Acesta după cercetarea microscopică și analiză chimică, a constatat, că în stomacul lui T. Manlup s'a aflat părți de aconitum, dar veninul de aconitum dispăruse, că buruienile aflate în paie sunt din floarea aconitum. În resturile de vomare și în urina tinerilor chimistul n'a putut constată nimic. Atât înaintea Curții cu jurați, cât și la cercetare acuzata n'a recunoscut altceva decât, că în amândouă rândurile ea a gătit mâncarea, ca de obicei în casă. Tribunalul a fost constituit din d-nii: Kendeffy, președinte, Sill și Preinespeger, judecători votanți, procuror: dl dr. Al. Pop, apărător dl dr. Victor Onișor. Pertractarea a ținut până la orele 11 seara, fiind de față lume foarte multă. Deși dovezi directe nu au fost, jurații au câștigat convingerea că acuzata e vinovată și în verdictul lor au declarat-o de vinovată pentru asasinat săvârșit asupra bărbatului și încercare de asasinat asupra feciorului și nurorii. Pe baza acestui verdict tribunalul a condamnat pe acuzată la moarte prin ștreang. Apărătorul a anunțat nulitate pentru că vinovăția acuzatei nu e dovedită și pentru că tribunalul nu a aplicat la croirea pedepsei §-ul 92 din codul penal. Retrăgându-se tribunalul să delibereze în chestiunea grațierei, după ascultarea acuzatorului, a recercat pe apărător să înainteze rugare de grațiere la M. Sa, în 30 zile. Cum aflăm, dl dr. Onișor a înaintat deja cererea de grațiere, iar în zilele acestea va înainta și motivele de nulitate. — Cazul e discutat cu mult interes în toate părțile. În cercurilor iuriștilor se discută, că tribunalul n'ar fi aplicat corect pedeapsa de moarte în lipsă de dovezi directe«.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1.20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui *Vilmos B. Debreczen.*

— **Nu-i nimeni bolnav,** dacă întrebuințează *balzamal regesc* renumit al farmacistului Grosz Nagy Ferencz din Debreczen, ce vindecă pe oricine de dureri de cap, podagră, dureri de dinți și de sele.

Ultime știri.

— **Atentat contra împăratului Germaniei.** *München 13 Nov.* Contra împăratului Germaniei, care a sosit în München, s'a comis atentat. Când împăratul a voit să se sue în trăsura sa, s'a auzit o detunătură de pușcă, ce a produs o panică grozavă în poporul de pe stradă. *Împăratul a pus mâna pe piept,* fața i-se făcuse palidă și a căzut în șezutul trăsurii.

O groază de nedescris domnea în sufletul celor de față, căci fiecare era în convingerea, că împăratul a fost lovit de glonț. Împăratului însă nu i-s'a întâmplat nimic, ci numai a fost amețit de zgomotul mare, ce s'a produs la auzul detunăturii.

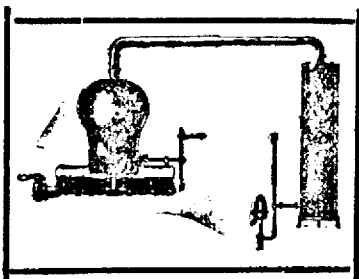
Opinia generală e, că s'a comis atentat contra împăratului. Cercurile politice des-mint acest svon.

Cu toate acestea în Altona au deținut mai mulți anarhiști și tot așa s'a întâmplat și în alte orașe.

Nagy Pál,

măestru căldărar în Budapesta

100 V. Váci-ut, nr. 64. 100

Căldări și recuizite de aramă roșie pentru ferberea spiritului, cognac, licher, comină și drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabil pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază și provide cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de aramă; pentru hoteluri și restaurante; pentru ferbere de cafeae căldări pentru spălat și pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi și cinctură cu prețuri foarte moderată.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinopol.

De Teodor Filipescu.

IX.

În partea subterană a palatului e o secție de vechituri: tablouri, manuscrise, cărți, etc., între cari cinci ormaruri ale lui dr. C. Istrati, conțin o colecțiune de obiecte foarte frumoase și prețioase afară de cărțile cari sunt expuse în dulapuri separate.

Palatul Artelor cu comorile lui va fi un adevărat deposit al tezaurului neamului românesc, și dacă se vor mai sistematiza obiectele expuse, adăugându-se pretutindeni și explicări, acest palat va fi adevăratul muzeu național. Cu un catalog exact, care se va pregăti, va putea fiecare tinăr Român să petreacă în acest sfânt local zile, pe cari nu le va uita nici odată, iar învățătura trasă din acele văzute, îl va oțeli în sentimentele lui naționale.

Pe lângă acest muzeu se poate începe și cu construcția grădinei zoologice, a cărei bază s'a pus deja lângă lac. Toate capitalele Europei au câte-o grădină zoologică, orașul Sofia d. e. are o grădină zoologică din cele mai frumoase în Europa. Când se va auzi urlătura leului în grădina zoologică de pe dealul Filaretului, atunci își vor aminti odraslele României, că pe acest loc au luptat părinții lor pentru libertate și pe câmpiile dela Plevna pentru neatarnarea neamului românesc și contra sclăviei seculare, și că la un semn dat vor trebui și ei să lupte în armată, ca acei lei, cari se odihnesc acum în veci.

Între palatul artelor și pavilionul ungar se află »Fântâna ministerului de domenii« construită din pietrii de tot felul, ce există în România și care fântână e ca atare frumoasă, bine executată.

În dosul palatului artelor e »Pavilionul etnografic al Românilor de peste hotare«. În secțiunea etnografică sunt expuse porturile, din cari trebuie amintite păpușele mari cu port din Sebeș și Poiana, Zlatna și Bistrița (Transilvania) și două din Banat; apoi păpușe mici cu porturi țărănești din Transilvania, Banat și Ungaria. Secțiunea industriei de casă e bine reprezentată și nu putem descrie nici în liniiamente scurte toate lucrurile, cari s'au expus. În stânga e o cameră, adevărat interiorul casei țărănești din Transilvania cu cinci păpușe mai mari (bărbați și femei) cu interiorul întreg al unei astfel de camere.

Din secția bisericească e de remarcat modelul catedralei din Sibiu, documentele bisericilor ortodoxe orientale și unite, o poartă de biserică executată de A. Cotirlă, sculptor în Oravița (Banat) etc. În secțiunea băncilor sunt bine reprezentate instituturile rom. de credit și au un interes deosebit. În dreapta pavilionului e o cameră a »Românilor din Istria«. Aci sunt expuse uneltele de casă ale fraților noștri istrieni, dela urciur, plug până la îmbrăcăminte și pat. Secția asta istrieană ne arată foarte bine sărăcia în care se află bietul popor românesc din acea parte a monarhiei noastre. Mapa geografică expusă în acea cameră, ne arată clar comunele românești din Istria și alte comune deja slavizate.

În stânga e o cameră cu secțiunea Românilor din Bosnia, Serbia și Bulgaria. Patru păpușe mari (doi bărbați o fată și o femeie) ne arată portul Românilor din Cipulici (în Bosnia) apoi interiorul salonașului cu lavița acoperită cu macat și cu perine lângă pereți. Afară de aceste e expus și un port țărănesc dela Români din Bosnia, și portul vechiu cu antereu, scule de casă, prosoape și pânză și oaua incondeiate. O mapă specială ne arată comunele în care locuiesc Români în Bosnia, și 30 fotografii ne arată viața, porturile și locuința Românilor din Bosnia. În dreapta acestei camere sunt expuse lucruri de mână și porturi dela Români din Serbia, căciula mare, leagănul de spate și alte obiecte au un deosebit interes etnografic. În stânga acelei camere sunt obiectele dela Români din Bulgaria. Pe lângă frumoase lucruri de mână, sunt expuse obiecte de îmbrăcăminte, unele frumos brodate, cele mai multe din Turtucaia.

Atât obiectele din Serbia, cât și cele din Bulgaria au culori prea deschise și sunt lucrate mai mult cu fir gros pe pânză fină. Cămeșile pentru

femei din Bulgaria sunt foarte frumos brodate. Obiectele Românilor din Bosnia arată mai multă gingășie și apar mai plăcute.

În curtea pavilionului, în dreapta se află o cameră cu obiecte dela Români din Basarabia. Covoare, lucruri de mână, icoane bisericești și scule de casă de tot felul, atrag prin frumusețile lor pe vizitatori. Obiectele expuse sunt aproape toate din jud. Hotin din Clisovăț.

Vis-à-vis de pavilionul etnografic al Românilor de peste hotare e »Clocitoarea de copii« unde se cresc copii de timpuriu născuți, sau copii cari s'au născut slabi. Într'un aparat cu pereți de sticlă se cresc copii începând cu o etate de 5 luni, până ajung greutatea normală unui copil născut cu 9 luni (3 kg.). Tot după două ore moașele scot copii din aceste aparate și-i duc în altă cameră unde îi lăptează și-i scaldă și-i pun iarăși în aparat. Aparatul se încălzește la temperatura normală a corpului. Această instituțiune de binefacere e foarte instructivă.

Am schițat până acuma paviloanele principale din partea dreaptă a expoziției până la palatul Artelor, ne rămâne să amintim și acele lucruri ce ne arată paviloanele din partea stângă începând dela intrarea în expoziție.

Între cele prime paviloane mari la stânga intrării e »Pavilionul Industriei«. Aci sunt expuse produsele tăbăcăriei, manufacturi de articole de piele: încălțăminte și furnituri militare.

Din industria fertilă sunt expuse diferite țesături: postavuri și demi, stoffe de modă și un război sistem nou din fabrica din Chemnitz.

Din industria metalelor e de remarcat industria aurului și argintului.

Din industria produselor alimentare e bine reprezentată industria alcoolului, industria de biscuiți și paste.

Din industria chimică e bine reprezentată: stearina și săpunăria care se poate zice că e mai frumoasă din întreaga industrie românească.

E de dorit că cu deschiderea liniei maritime Constanța-Alexandria să se introducă această industrie română pe piețele Egiptului.

Tot așa de frumoasă e și industria română de ceară a lumânării și putem spera că comerțul dintre România și țările Orientului se va ridica asigurând acestor produse un bun deosebit.

Fotografia, boiangeria și spălătoria e bine reprezentată. Din industria produselor alimentare au mai fost expuse și în vinuri de toate speciale și cu un mare renume. Această secție e foarte bine reprezentată. Celelalte ramuri cu produsele de salamuri au fost bine reprezentate.

(Va urma.)

Economie.

Arad, 14 Nov. 1906.

Relațiunile economice dintre România și Austro-Ungaria. Ultimul număr al marelui reviste vieneze »Oesterreiche Rundschau« publică sub titlul de sus un studiu important datorit penei dlui Nicolae Xenopol, avocat și deputat în Camera din București.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 14 Noembrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grân pe Aprilie. 1907 (100—clgr.)	7.43 — 7.44
Secară pe 1907.	6.57 — 6.58
Orz pe 1907.	7.17 — 7.18
Cucuruz pe 1907	5.14 — 5.15

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907	7.44 — 7.45
Secară pe Aprilie 1907.	6.50 — 6.58
Orz pe 1907	7.16 — 7.17
Cucuruz pe 1907	5.15 — 5.16

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei. 250—260 kgr. greutate 125—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»Din lumea basmurilor« de I. T. Mera, un elegant volum de basme în editura »Minerva« din București. Prețul 3.50.

Poșta Administrației.

Dlul Ioan Vereș, Sânmiclăușul-român. Am primit 18 cor. și Vă aducem la cunoștință că de aici ziarul se expediază regulat. Joi fiind serbă toare un număr nu s'a scos.

»Plugarul«, Cacova. Răspunsul din sus e pentru D-V.

Petru Chiu, Partos. Am primit 10 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

ANUNȚ.

Am lipsă de un candidat de avocat român cu praxă. Dr. Ioan Papp advocat Brad.

ANUNȚ.

Află aplicare momentară un candidat de avocat român cu praxă bună s-au un scriitor român inițiat în afacerile advocaționale. Doritorii să se adreseze la subscrișul.

Dr. Aurel Grozda, adv.
Butyin.

La administrația »Tribunei« să află de vânzarea următoarele cărți:

Chendi: »Zece ani de mișcare lit.«	Cor. 1-
Slavici: »Vatra părăsită«	» 1-50
Dr. Szabó: »Drepturile și datorințele«	» 5-20
N. Iorga: »Călătorii în Rusia«	» 1-
Ardeleanu: »Buchetul meu«	» 1-
dtto »Luota pentru drept«	» 2-
dtto »Judecătoria cu jurații«	» —
Bibl. »Banul Econom« Nr. 1, 2, 3, 4,	
5, 6, 7	nrul
Almanahul »Petru Maior«	» 4-
Manegutu: »Reunirea Românilor«	» 4-
Popescu. »Petru Cazacul«	» 1-
Păcățianu: »Principiile politice«	» 2-
dtto »Libertatea«	» 2-
Chendi: »Ioan Botezătorul«	» 1-
Pușcariu: »Juvenilia«	» 1-
Cunțan: »Poezii«	» 1-
»Monografia Brașovului«	» 4-
»Biblioteca Noastră« nr. 3—4, 5, 7,	
8—9, 10, 11—12, 13, 14, 15—17	nrul
Zianu: »Potpourii«	» 1-
»Musa someșană«	» —
Lăpădat: »Conferințe«	» —

La fiecare carte să se adauge 10 fil. porto.

»La Roma« de Russu Ștrianu	Cor. 2—	plus 10 fil. porto
»Povestiri și schițe« de S. Secula	1.—	» 5
»Nuvele« de Emil Zola	Cor. 0.40	» 5
»Scolarul declamator«	» 0.50	» 5
»Stropi de roșu«	» 1.—	» 10
»Aur« Const. Hodos	» 1.50	» 10
»Telegrame« farză în 3 acte	» 0.30	» 3
»Amicul Poporulul« T. Vuiculescu	» 1.—	» 10

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«:

Chestiunea de naționalitate

De Br. Eötvös József,

tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«

Români din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din Noembrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieșu

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 50f.

Plus 10 fileri porto.

Nrul 5460/906.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură Nru. 33883/906, comunele Săliște, Galiș și Tilișca dau în esplotare pe calea licitațiunii publice pădurile de brad din munții dela Piatra-albă în estensiune de 1057,3 jugere catastrale estimate la 155320 metri cubici lemn de lucru și tot acolo din pădurile de apărare în estensiune de 714,7 jug. cat. spre rărare lemnele de 36 centimet. grosime în sus (cam 25—30 fire la juger).

Licitațiunea e publică și verbală și se va ținea în 29 Decembre 1906, la 10 oare a. m. în casa comunală din Săliște.

Prețul de strigare e 698940 Cor. vadiu să recere 60000 Cor.

Oferte în scris se primesc și sunt a se preda înainte de începerea licitațiunii verbale conducătoriului licitațiunii, au să fie provăzute cu timbru de 1 Cor., cu suma în cifre și în litere a prețului oferit, cu vadiul în bani gata sau în hârtii de valoare admise ca cauțiune și cu declarația oferentului că cunoaște și să supune condițiunilor de licitare.

Sub prețul de strigare nu se vinde.

Oferte întârziate sau neinstruate conform condițiunilor, precum și oferte ulterioare nu se iau în considerare.

Firele ce sunt a se tăia din pădurile de apărare i-se socotesc cumpărătorului pe loc cu 4 Cor. 50 fil. de metrul cubic.

Reprezentanțele comunelor interesate și-au rezervat de a alege liber între oferenti.

Să observă că cantitatea lemnului din pădurile de esplotare — estimată la 155320 met. cub. — e curat lemn de lucru de brad fără scoarță și că la calcularea prețului atât lemnele de foc, rămășițele și alt soi de lemn ce sporadice să găsește în pădure nu sau luat în considerare.

Lemnele de esplotat se pot pluti pe riul Sebes pân' la Szászsebes, ear dreptul de plutire s'a ecoperat din partea comunelor interesate.

Condițiunile de licitare și de vindere se pot afla în oarele de birou la oficiul pretorial și la curatorul silvanal reg. ung. din Săliște.

Săliște, la 7 Novembre 1906.

Primpretorul cercului.

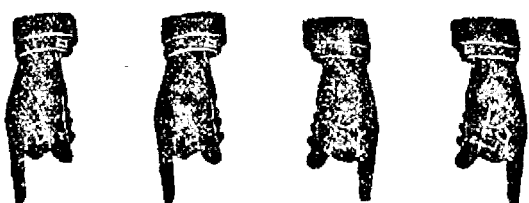

Nu mai este boală de porci dacă vei comanda vestitul praf de nutreț din Seghedin.

Promovează apetitul porcelor, le curăță muștele, prin ce capătă sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngrășatul, după folosință porci nu se mai îmbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fil. și 1 cor. La comanda mai mar mal ieftin. Revânzătorii au scăzământ la preț.

Se poate procura exclusiv la Zenke Zoltán, Szeged.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaş

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajduság Bajuszpedrő.

Pomadă de mustață DE HAJDUSÁG!

Mustața e frumoasă dacă întrebuințezi

pomada Hajduság,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzamal reșesc

contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

Védjegy.

O sticlă 2 cor. In provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. pe lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că am inventat un medicament, unicul, ce nu-i stricacios pentru pielea feței.

Știind că toate alifiile de pân'acum pentru înfrumusețarea feței sunt stricacioasă, după multă străduință mi-a succes, se inventez un medicament nestrucacios. Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestrucacioasă contra piștrullor, Jubrililor și alte boale de piele. dealătură ori ce besicătură, peclugini și or ce pată.

Crema Fáy face să dispară sbârciturile, fața pielii o face mai fină și mai curată.

Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercurul, și astfel nu e stricacioasă.

Crema Fáy nu conține materii unsuroase, e în formă de spumă, cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține unsoare și suplinește bine poudra.

Un borcan de CREMA FÁY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespond trei culori, de- schisă nrul 8, rosie nrul 12 și roșie închis nrul 18, deci la comanda rog să vă provocați la numeri. Acestea alifii sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără a se observa însă. — Uu borcan 4 cor.

Apă de pistru. Cel mai bun medicament pentru delaturarea a pistruilor efect admirabil, căci îndată redă feței culoare curată, și nu-i stricacios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun de fiară pentru aceasta apă 80 fillerl.

Medicament pentru vopsirea părului in culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e in deajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu inasprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și a astmei.) — Iarna in deosebi pe vremea, când e noros mulți sufăr dn tusa, respirare neregulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale il istonesc pe om in un grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințează Picăturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

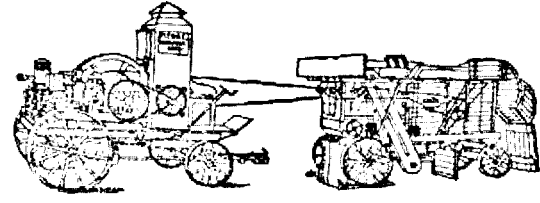
Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. In o săptămână deplină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție, pe din afară cu inscripție „Coloniale”. Prețul unei sticle cu cele necesare ce ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin, unicul medicament in caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse și la răceli de acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecând gingivalele cu ele, du rerile de dinți provenite din ori ce cauză, incetează la moment. O sticlă 70 de fil.

FARMACIA GROSZ NAGY FERENCZ DEBRECZEN.

La toate comandele liferarea se face cu reintoarcerea poște in întreaga țară.

Provisiuni de mașini cu vapor LOCOMOBILE

făcător de jireși de paie

In formă întrebuințată și cu dregere se pot căpăta pe lângă condiții de plătire foarte favorabile

la firma

SEIFRIED HUGO

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților nostri mușterii, că din cauza mării chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

in strada József főherczeg nr. 11

casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiria, cu mult mai ieftin, ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și il rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Társa

„La plumbul vânăț” — József főherczeg-ut nr. 11.

S lănină, unsoare și tot felul de articole de decarnățarie. pe lângă prețurile cele mai avant gise, se poate căpăta zilnic în băcănia lui Garay Károly Arad, piața Boczkó nr. 2.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături, de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherczeg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sule de sirmă ca: țesături de sirmă din aramă, fier și ține, pe cari le are in deposit mai alos pentru mori, fabrico și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vinat, site de sirmă cu ramă de fier pentru scopuri deluerări de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mine, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scintei la ocomotive, mori și cosuri de fabricel. Somiere elastici de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari in pri vina ușurînței de a se ținea curat sunt foarte recoman dabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pen tru tutun, site-dobe, și ortoc fel de obiecte și lucrări din aceasta branșe — cu prețuri din cele mai moderate.

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-ilor proprietari de vie, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voi vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu metoda cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

Edificat
la
1888.

Schiller József

Edificat
la
1888.

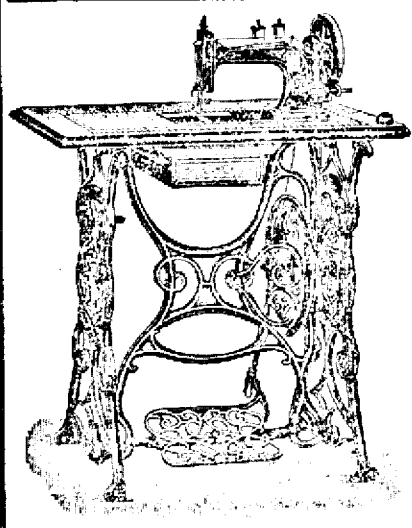
Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Aurături ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hotelurile și cafenele.

Aranjament pentru biserici, precum infrumșetări de altare, anvoane, bapstisterie, steaguri, feșnice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

30 fl.
Mașini de cusut.

Pe lângă responsabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea fiitoare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.

St. D-ni

Am onoarea a aduce la distinsa cunoștință, că am deschis în Arad, str. Széchenyi nr. 5

cancelarie tehnică

și mă voi ocupa cu coloniile de conducerea apei, iluminare și de motoare, precum și cu plănuierea și ezeutarea de ajustări moderne de fabrici și de pine de metal.

În decursul mai multor ani mi-am câștigat mare experiență în fabrici de mașini, ca pregătitor de mașini, în colonii de mașini, ca inginer și ca arhitect de edificii moderne, și cari experiențe precum și împrejurarea, că am condus totdeauna fabricile de prima ordine, îmi dau garanță, că voi putea corespunde pe deplin încrederii de a proapelui meu.

Când cer, ca să mă învrednicească cu deosebita lor încredere, sunt

cu deosebită stimă:

Hopp Károly, inginer

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10-70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorariu acuzitorii de afaceri abili și demni de încredere.

Pentru vinderea

Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de masă și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodată pentru aranjamente casnice începând de la calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabile.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie.

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.

Telefon 20-45

Paul Boháček

Telefon 20-45

turnătorie de metal și bronz fosforat
Budapest, VI., Rőppentyú-utca 23.

Produce: **Bronz fosforat original, Bronz mineralist, Aramă roșie, Aramă galbene, Bronz mangan, Aluminiu curat, Orig. „Exact“ Compozițiunii de magazin după desenuri și modele în bucăți brute de aramă, precum și prelucrate gata. Articole de calitate.**

Corespondență germană, ungurească și franceză.

**Nou! Nou
MOD DE VINDECARE!**

Efect neîntrecut la vindecarea ridicolă a

NERVILOR, MORBURILOR SEXUALE

de piele, de sânge, siphilis, ananizare, dispoziții de slăbire, impotență. În urma rezultatelor grabnice și radicale solvirea honorariului pentru vindecare se plătește numai după vindecare. Medicamente după modelul primelor institute de vindecare.

Budapest, VI., Teréz-körut nr. 44 (I. etagiu)

Dr. Mitzger Tivadar.

Sub conducerea proprie — toată ziua deschis.
— Epistoalelor trimise dă răspundere gratuit. —

Arangeamente de luminat Acetylen

cu baterie independentă, cu aparatul brevetat „Lux“. Desvoltătoare fără manuire, automate, sistem cu carbid .. în apă fără orice primejdie. ..

Arangeamente de lumină electrică și de transmisiuni.

Specialitate: Baterii mici independente (Eletrogene) pentru orașe, castele, hoteluri, mori și case private. Mașini nuare nu este, prețuri ieftene. ..

O lampă aprinsă de 16 lumini costă pe oră 1 fil., o putere reală de cal costă 6 fil.

Motoare: de benzină, gaz, de oleu ect. pentru orice scop.

Fejér és Schmidt

BUDAPEST, Eötvös-tér 2.

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebuințezi

„Sudin“

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mâinilor și a picioarelor. După întrebuințarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Pregătitorul:

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vei întrebuința distrugători de bătători numit

„Togo“

fără nici o durere te vei scăpa de bătători.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus în circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Desfacere definitivă!

Cu învoirea autorităților publice se face

desfacere Definitivă

în marele magazin

de pânză și de modă bărbătească și femeiască a lui

Masztig Pál

ABAD

Andrássy-ut nrul 22.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui **VARGA ÁRPAD**

MAKÓ

(Lădița de poștă nr. 31)

— Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco. —

